

HOE SOMMIGE GENTENAARS ZICH VERMAAKTEN IN DE 18e EEUW

De “mens” is een veelzijdig wezen : hij is een economisch wezen, een esthetisch wezen, een consumptie wezen, enz.; hij is ook een “homo ludens”. Hoe sommige Gentenaars zich vermaakten op het einde van de achttiende eeuw wordt ons aangetoond door een besluit van de “Heer ende Weth der Stad Gend” van 6 oktober 1784.

Reeds op 22 februari 1774 was “scherpelyk verboden te schieten met eenige Boogens, het werpen met Steenen, het spelen met Ballen zoo op de Straeten als tegen de Huyzen, alsook het werpen ofte spelen met Bollen ofte Kolven op de Straeten, Merkten en andere publieque Plaetsen”. Maar dit verbod hielp niet veel. De overheid stelt ook vast, dat “differente Persoonen hun vervoorderen van uyt pure moedwilligheyd ende boosheyd, niet alleen de Deuren ende Muren van de Huyzen met Kruid, Roode-Aerde ende Kolen te beschrijven ende anderzins te besmeuren ende beschaedigen, maer ook de Gotten aen de zelve hangende, te pletteren ende ruïneren”.

Op 6 oktober 1784 wordt opnieuw verboden “te schieten met Kruids, ofte andere Bogen op de Straeten, Merkten ofte andere publieque Plaetsen, te werpen met Steenen ofte zoo-genaemde Sneeuw- ofte Ysballen, het spelen met Kaets-Ballen jegens de Huyzen, het werpen ofte spelen met Bollen ofte Kolven, het slaen met Zweepen ofte Kletsoiren, het overspannen der Straeten met eenige Koorden tot het klippelen ofte kappen den Gans ofte Haene”. De overtreders zullen gestraft worden met een boete van drie Carolus Guldens” te bedeele d’eene helft ingevolge de Concessie Caroline en de wederhelft ten profyte van den gonen, die den Contraventeur zal hebben gebragt ter kennisse van het Office”.

Het beschrijven van muren met krijt, rode aarde of kolen - een eeuwenoud uitdrukkingmiddel van de mens (denken we aan de graffiti in Pompeji) - wordt bestraft met een boete van zes Carolus Guldens.

De jeugd kende nog een ander vermaak : "eenige Persoonen vervoerden zig zoo verre van te werpen met Steenen ende Vuyligheyd nae het Stand-Beeld van Keyzer Karel den V opgerecht op de Vrydag-Merkt, door welke moedwilligheyd het gemeld publicq Monument niet alleene-lyk en word beschaedigt, nemaer de memorie van den gezeyden Souvereyn, ook grootelyks geïnjuriëert, ende dat men bovendien bevind, dat aen de Traillen, waermede het zelve Stand-Beeld omringeld is, dagelyks gehangen worden Wolle, Lyne ende andere Effecten, waer door het Gezicht dezer Merkt wordt benaedeeligt". Hier is de straf strenger : wie zich waagt te schieten of te werpen met stenen naar het beeld van Keizer Karel, zal "gecolloqueert worden in Vangnisse dezer Stad voor den tyd van 14 dagen te water en te broode ende bovendien te incurreren de Boete van vyf Carolus Guldens".

Een ordonnantie is iets; ze doen naleven is iets anders. Daarom eindigt de ordonnantie van 1784 met een oproep tot "alle Officieren, Hallebardieren, Stads-waekende Mannen, Dekens, Bailius, Knaepen, Mortkinderen", die bij oogluikend toezien van overtredingen zelf kunnen gestraft worden met een boete van twaalf Carolus Guldens.

"Ende op dat deze Ordonnantie te beter zoude worden geobserveert, autoriseren ende ordonneren niet alleen alle d'Officieren, Hallebardieren ende Stads-waekende Mannen, maer ook de Dekens, Baillius ende Knaepen van de respective Gebuerten, midsgaders de Mort-Kinderen dezer Stad, om de Contraventeurs alom op de daed te callaingieren ende af te nemen hun-lieden Bogens, Bollen, Kolven, Zweepen ofte ander Instrument, waer mede de contraventie zal zyn begaen, alsmede ingeval den Daeder hun onbekend is, hun te saisieren van des zelfs Hoed ofte Mutse, ende alle het zelve promptelyk te bewegen onder het Office, om ten laste van de Contraventeurs met alle rigueur van Justitie te worden voords geprocedeert; interdicerende wel expresselyk de voorzeyde Officieren, Hallebardieren, ende alle de gone het voorder aengaet, eenige oogluykinge te plegen, ofte te blyven in wandevoir, van ter observantie van deze Ordonnantie exactelyk te invigileren, op pene dat zy danof overtuygd zynde, zullen worden gecondemneert in de Boete van twaelf Carolus Guldens, ende voorders arbitrairelyk gecorrigeert na de gelegend-heyd van het cas."

Om de ijver aan te moedigen wordt aan degenen, die een overtreding vaststellen, maar waarvoor de overtreder noch zijn ouders of meesters de boete niet kunnen betalen, een beloning beloofd.

"Ende om ider een aen te moedigen van ter observantie van deze Ordonnantie exactelyk ende indistinctelyk te invigileren, wordt voorders te kennen gegeven, dat indien de Boete op den Contraventeur, des zelfs Ouders, Meester ofte Meestersse niet en kan worden gerecouvreert, den

Callaïngierder ofte Overdraeger anderzins over zyn gedaen devoir condigne zal worden gesallariseert.”

Zal de ordonnantie van 1784 veel invloed hebben gehad ? We vrezen van niet. Ook nu nog worden gevels en monumenten ontsierd door ze te bekladden met kalk of teer. Dit is te betreuren; de “slogans” missen elke overtuigingskracht; de sporen van het “schilderwerk” blijven soms maanden, zelfs jaren, ook als het doel reeds lang vergeten is; aan de gemeenschap kost het een hoop geld om het weer rein te maken.

M. VAN GENT
